

GOUDPLEVIER
Tekening H. J. Slijper

WEERZIEN VAN OUDE BEKENDEN

Door A. K. J. Mulder

't Was een zondag in de tweede helft van augustus, waarop je niet wist wat je beginnen moest. Laat opgestaan, want de vorige avond waren we op een verjaardagsfuijje geweest. Mijn vrouw moest weg met de auto en dan zit je opeens. Hoe kom je zonder auto of brommer in het drukke westen nog naar buiten? Er stond een harde wind, zoals altijd in deze zomer, waarin we van de ene depressie in de andere vielen, dus fietsen leek niet aantrekkelijk. Dan maar lopen.

Nu weet ik nog een paar boezemkaden in de buurt van Delft waar je nog echt lopen kunt, zonder van de sokken te worden gereden door brommers of auto's. Je moet dan wel eerst door heel onaantrekkelijke stukken met kassen, warenhuizen noemen ze die hier. Maar dan opeens sta je nog in een echte polder waar een brede boezem omheen loopt en langs die boezemkade is het nog net of er in de laatste vijftig jaar niets is veranderd. Er staan wat knotwilgen, eerst een brede strook drassig land tussen de kade en de boezem en er zijn geen mensen. Als je pas enkele weken terug bent van een trektocht door Noorwegen is dat wel erg belangrijk, want dan ben je echt nog niet aan de drukte gewend. Enkele *visdieven* waren aan het vissen, hier en daar vloog een *watersnip* op en overal door de hele polder zaten *kieviten*, honderden en honderden. Nu is dat niets bijzonders, die zitten in deze tijd bij massa's in de zuidwesthoek van ons land. De *kievit* broedt vroeg en trekt ook vroeg weg. Ik weet niet of het onze *kieviten* zijn, die hier bij massa's komen pleisteren, maar ik denk het niet. Het zal wel trek zijn van vogels die noordelijker hun broedgebied hebben.

't Was een harde wind en de *kieviten* hadden niet veel zin om op te vliegen. Als ik naderde vloegen ze op, maar streken weer gauw even verder neer. Ik ben eens rustig erbij gaan zitten op het dijkje en toen hoorde ik opeens, heel zacht, een vreemd geluid. Vreemd, maar toch ook weer bekend. Een beetje weemoedig gefluit en opeens wist ik het weer en was opnieuw in die andere wereld. Tussen de *kieviten* zaten wat kleinere bruinachtige vogels en met de kijker had ik het al gauw gezien, *goudplevieren*. Niet zoveel, een stuk of vijftig. Er waren wat

oude vogels bij die nog zwart gekleurd waren, maar ook jonge, die geen spoor van zwart vertoonden. En nu liep ik in gedachten opeens weer op de Noorse fjell. Voor wie daar nooit geweest zijn is het een moeilijk te beschrijven landschap. Een golvend land, een plateau op ongeveer 1000 meter hoogte waar enkele hoge bergtoppen boven uitsteken. Een land waar geen boom groeit, alleen wat struiken, dwergberken, enkele kruipwilgensoorten. En verder stenen, moerassen en meertjes. Maar het is een wijd land en eenzaam, het terrein waar de *goudplevier* in enorme aantallen broedt. Ze zijn niet schuw, ze verraden zich altijd door hun roep en na een tijdje zie je dan ook een paartje dat op een uitstekend rotsblok gaat zitten om te kijken wat je van plan bent. Als ze op de grond zitten zou je ze nooit zien. Hun kleur van boven gezien is zo, dat ze precies passen bij de groene, bruine en gele tinten van het landschap.

Wij waren er in de tweede helft van juli. 't Was een late zomer. Het voorjaar had nog veel sneeuw gebracht en op veel plaatsen lagen nog hele sneeuwvelden. De *goudplevieren* hadden dan ook nog volop eieren. We hebben een enkel nest gevonden, bij toeval. Een kuiltje met vier eieren, die erg veel op kievitseieren lijken. Veel belagers hebben ze niet. Er zijn weinig roofvogels, hier en daar een enkel paar *ruigpootbuizerden* of een paar *raven*. Die broeden meestal bij steile rotswanden. En zo'n broedplaats ontdekten we toevallig, omdat het buizerdenpaar boven op de rand van een steile rots neerstreek en wij het jong of jongen hoorden schreeuwen. Maar zoals gezegd veel natuurlijke vijanden zullen de plevieren daar niet hebben. Ik heb eens een ruime schatting gemaakt. Er zat zeker om de kilometer wel een paar *goudplevieren* langs onze route. Op sommige plaatsen wel meer. En het gebied waar wij doortrokken was ongeveer 100 km in het vierkant. Dus zouden er minstens 10.000 paren kunnen broeden. Dat moet ook wel, want in de herfst trekken ze hier in troepen van honderden door. Die trek begint al eind augustus, maar ook in december heb ik in onze buurt nog hele troepen gezien. Je krijgt de indruk dat ze net als de *kieviten* maar langzaam weg trekken en alleen door slechte weersomstandigheden gedwongen zijn zich zuidelijker te verplaatsen. Met de voorjaarstrek zijn de troepen nog veel groter. Ik heb eens om de Vlaardinger Vlietlanden troepen van duizenden stuks waargenomen.

Dat noordelijke gebied is toch wel erg aantrekkelijk voor een Hollandse vogelaar. Want steeds stuit je op vogels die daar broeden en die we bij ons alleen op de trek of 's winters zien. Zo was onze grootste verrassing op de Hardangervidda het grote aantal *ijsgorzen* dat er broedde. Echt gezellige vogels. Ze lijken veel op de *rietgors* maar hebben een mooie roodbruine vlek in de nek. Schuw zijn ze helemaal niet en had ik een toestel met telelens gehad dan zou ik de prachtigste opnamen hebben kunnen maken. Ze hebben een heel opgewekt deuntje, waar ik de mooiste herinnering aan heb. We liepen in een koude plensregen te soppen, proberende van de ene steen op de andere te springen. 't Was op het eind van een dagtocht en dan ben je moe na zo'n vijf en twintig kilometer door zwaar terrein getrokken te hebben. Net toen ik weer eens een paar keer tot over mijn enkels in de prut was gezakt en mijn humeur niet te best werd zat daar op nog geen meter afstand een

man *ijsgors* vrolijk te zingen en dat fleurt je dan ineens weer op. In mijn Noorse vogelboek staat dat zij dikwijls in kolonies broeden en dat zal ook wel kloppen, want ik heb wel troepjes van een stuk of tien paren bij elkaar gezien. Alleen schijnen ze het nest heel goed te verstoppen want ik heb het nooit kunnen vinden.

Hoog op de bergtoppen vonden we een andere oude bekende, de *sneeuwgorz*. We zien ze 's winters hier langs de kust vaak, vooral langs de dam door de Brielse Maas zie ik altijd troepjes die nooit rust schijnen te hebben. Ze vliegen onophoudelijk op, waarbij je de witte vleugels zo mooi ziet afsteken tegen de rest van het lichaam. In Noorwegen vonden we ze altijd daar, waar alle vegetatie praktisch opgehouden is, kale bergtoppen of rotsen die uit de sneeuwveldjes omhoog staken. Ze hebben een heel leuk liedje, waardoor ze zich al op grote afstand verraden. Je zou zo denken waar leeft zo'n beest van, daar midden in die steen- en ijswoestijn. Maar als je goed oplet dan zie je dat het daar wemelt van de insecten. Hoe die er verzeild raken weet ik niet, maar een feit is het dat je daar op die sneeuwvelden alle mogelijke torren en vliegen zag kruipen, zodat er voor de *sneeuwgorzen* beslist geen voedselgebrek is.

De meest algemene vogel in dit gebied is echter de *graspieper*. Die waren bijna overal te vinden. Omdat het een laat voorjaar geweest was hadden de meeste nog eieren, een enkele maal waren er jongen. Ze broedden meestal in een holletje onder een struik, dikwijls in een gat dat de lemmingen gegraven hadden. Lemmingen waren er dit jaar niet of liever bijna niet, ik heb er maar enkele gezien. Het was in ieder geval geen lemmingenjaar en dus was de kans op de *sneeuwuil*, een vogel die ik nog altijd hoop te zien, ook gering. Er broeden in dat gebied in lemmingenjaren een stuk of zes paren *sneeuwuielen*. Ik wist de plaats waar ze twee jaar geleden gebroed hadden, maar we zagen niets. Toch waren ze er. In de laatste hut ontmoette ik een Deen, die er één gezien had op zijn tocht, een eindje zuidelijker dan onze route.

Ter compensatie ben ik toen maar in de dierentuin in Kopenhagen naar ze gaan kijken. Daar was een *sneeuwuielen*paar met vijf grote jongen. De man *sneeuwuit*, het wijfje iets gevlekt en de al grote jongen egaal grijswit gevlekt. Ze waren het dons al kwijt. En agressief dat de ouden waren. Toen de oppasser in het hok kwam om het schoon te maken, attaqueerde de man *sneeuwuil* telkens hevig blazend en sissend. Die fel gele ogen tegen de *sneeuwuitte* veren is een pracht gezicht. Ik hoop ze nog altijd eens in Noorwegen in het veld te zien. Ik heb er graag nog eens veertien dagen natte voeten voor over. Want nat was het wel, ofschoon we weinig regen gehad hebben. Door de rotsbodem zakt het water niet weg maar blijft overal staan, zodat er duizenden meren en meertjes, plasjes en moerasjes zijn, om de beken en riviertjes niet te vergeten, die je over moet steken. Soms kun je over de stenen naar de overkant springen, maar soms ook is het waden.

We hebben veel gezien; een *morinelplevier* broedend, een hevig te keer gaande *bosruiter*. Ik zal alles niet opnoemen, want het zou een te lange lijst worden. Alleen nog één weerzien moet ik vermelden, vooral omdat ik het niet verwacht had. Dat waren de *kraan-*

vogels. Ik dacht dat ze in Zuid-Noorwegen alleen in het gebied van de Fokstua boven Dombås broedden, maar hier troffen we op onze route van Sandhaug naar Rauhellern ook een paar aan, midden in een moerasgebied. Ze bleven om ons heen cirkelen en streken weer neer toen we verder liepen. 'k Weet niet zeker of ze er broedden, maar het leek er veel op. 't Was een diep moerasgebied dus de mogelijkheid om het nest te gaan zoeken hadden we niet. Ze zijn trouwens zo schuw, dat we toch geen kans gehad zouden hebben ze bij het nest te zien terugkeren. Een kilometer of dertig verderop troffen we nog een troepje van een stuk of acht, maar die vlogen door toen we dichtbij kwamen.

Het is een wild en groots land, maar je kunt het pas goed zien, als je er wat voor over hebt en er lopend doorheen trekt. Dan heb je ook kans zoals wij, dat je opeens na een heuvel om te zijn gegaan voor een troep van wel vijfhonderd tot duizend rendieren staat, die opeens de benen nemen, rennend over de sneeuw de helling op, waarbij de geweldige geweien in silhouet zich tegen de lucht afsteken.

't Is waar, je kunt op de fjell geen aardappels of komkommers telen, maar om in rond te zwerven ken ik geen gebied dat meer voldoening geeft.

- *Het adres van de schrijver luidt: A. K. J. Mulder, Wallerstraat 43, Delft.*
-